

Sedmična kolumna visokog predstavnika za BiH Christiana Schwarz- Schillinga: “Značaj članstva u Partnerstvu za mir”

NATO-va odluka, koja je objavljena u Rigi ove sedmice, da uputi pozivnicu Bosni i Hercegovini da se pridruži programu Alijanse Partnerstvo za mir i Euro-atlantskom partnerskom vijeću ne treba biti tumačena kao odustajanje od zahtjeva za saradnjom sa Haškim tribunalom. Tim prije što ova odluka treba biti smatrana značajnim korakom prema euroatlantskoj integraciji koja sa sobom donosi dodatne obaveze, uključujući osnaženu saradnju sa Haškim tribunalom.

Odluka je bila iznenađenje za mnoge – nijedan predstavnik Bosne i Hercegovine nije prisustvovao samitu u Rigi. Odluka se, stoga, mora smatrati kao neočekivan, ali izuzetno vrijedan podstrek naporima Bosne i Hercegovine da otvori novo poglavlje u konstruktivnim međunarodnim odnosima. To znači da ova zemlja može učiniti značajne korake u jačanju svoje sigurnosti, dok bude ispunjavala smjernice koje će je dovesti bliže punoj euroatlantskoj integraciji u drugim oblastima.

Partnerstvo za mir je izuzetno fleksibilan i inovativan program stvoren u cilju omogućavanja saradnje sa zemljama partnerima, kako bi se proširilo područje mira i stabilnosti u Evropi. Partnerstvo uključuje praktične, bilateralne aktivnosti između pojedinih zemalja partnera i NATO-a, što omogućava zemljama partnerima da izgrade svoje odnose sa NATO-om, birajući svoje vlastite prioritete za saradnju. Na kraju, program je ono što zemlje članice naprave od njega.

Za neke od njih to može biti prvi korak ka članstvu u NATO-u. Takav slučaj je bio sa Češkom Republikom, Mađarskom i Poljskom, prve tri zemlje koje su se pridružile Alijansi nakon hladnog rata, kao i sa Bugarskom, Estonijom, Latvijom, Litvanijom, Rumunijom, Slovačkom i Slovenijom, zemljama koje su postale saveznici 2004. godine. Pored toga, Albanija, Hrvatska i Makedonija učestvuju u Akcionom planu za članstvo, programu koji je kreiran da bi ih pripremio za članstvo u Alijansi.

Drugim zemljama je članstvo u Partnerstvu za mir donijelo relativno malo. Bjelorusija, na primjer, članica je Partnerstva za mir više od deset godina, ali ima minimalni program saradnje sa NATO-om.

Jasno je da Bosna i Hercegovina treba nastojati da slijedi put kojim su išle zemlje koje su se pridružile Alijansi, ili one koje sada idu prema članstvu.

Da bi to ostvarila, Bosna i Hercegovina mora preuzeti na sebe veći broj političkih obaveza i mora ih ispuniti. To uključuje očuvanje demokratskog društva; očuvanje načela međunarodnog prava; ispunjavanje obaveza iz Povelje UN-a, Opštoj deklaraciji o ljudskim pravima, Završnom dokumentu iz Helsinkija i međunarodnim sporazumima o razoružavanju i kontroli oružja; uzdržavanje od prijetnji ili upotrebe sile protiv drugih država; poštivanje postojećih granica; te rješavanje sporova mirnim putem.

Lideri zemalja saveznika u Rigi su jasno stavili do znanja da će pratiti napore Bosne i Hercegovine u postupanju u skladu sa vrijednostima i načelima koji su utvrđeni u osnovnim dokumentima Partnerstva za mir i Euroatlantskog partnerskog vijeća. Zato, ako Bosna i Hercegovina ne bude sarađivala sa Haškim tribunalom, ona će kršiti ove obaveze i ne može očekivati da poboljša svoje odnose sa NATO-om.

U narednim danima generalni sekretar NATO-a Jaap de Hoop

Scheffer bez sumnje će uputiti pismo Predsjedništvu Bosne i Hercegovine u kojem će pozvati predstavnika ove zemlje, vjerovatno predsjedavajućeg Predsjedništva ili ministra vanjskih poslova, da posjeti Brisel kako bi potpisao Okvirni sporazum o Partnerstvu za mir, dokument kojim se utvrđuju odnosi Bosne i Hercegovine i njene obaveze kao članice Partnerstva za mir.

Nakon potpisivanja Okvirnog sporazuma, Bosna i Hercegovina može NATO-u dostaviti Prezentacioni dokument kojim utvrđuje obim, tempo i nivo učešća u aktivnostima Alijanse. To može obuhvatiti aktivnosti poput zajedničkog planiranja, vježbi i seminara o javnom informisanju. U tom dokumentu takođe će se utvrditi koraci koje će Bosna i Hercegovina preduzeti ka ispunjavanju političkih ciljeva Partnerstva za mir, kao i vojna i druga sredstva i potencijale koje Bosna i Hercegovina može dati na raspolaganje za aktivnosti Partnerstva za mir.

NATO-va odluka da pozove Bosnu i Hercegovinu da se pridruži Partnerstvu za mir je više od prijatnog iznenađenja. To je i zlatna prilika da Bosna i Hercegovina krene naprijed, izgradi snažne i trajne odnose sa NATO-om i da sukob bude zaboravljen. Ta prilika se ne smije propustiti.

Christian Schwarz-Schilling je visoki predstavnik međunarodne zajednice i specijalni predstavnik Evropske unije u Bosni i Hercegovini.